

Nevzgojena mladina — narodna nesreča

Na mladini svet stoji. Ta pregovor imajo naši južni bratje. V tej prislovcici je izražena preprosta, pa globoka resnica. Bodoči svet bo takšen, kakršen je zdaj mladi svet. Kakršen je mladi rod, takšen bo ves narod. Bodočnost naroda se gradi v mladini. Ko je bila nekoč v starem rimskem senatu razprava o tem, kako bi se dala na najboljši način zagotoviti moč in bodočnost rimske države in katera sredstva bi bilo treba porabiti v to svrhu, je eden izmed rimskih senatorjev — bil je najpametnejši med njimi — dal tale odgovor: »S pravilno vzgojo mladine.«

Vzgoja se da najlaže kontrolirati na svojih sadovih. Ako mi porabimo to sodilo glede na slovensko mladino, bi ne mogli reči, da je vzgoja naše mladine vseskozi pravilna. Nismo med tistimi in tudi nikdar ne bomo, ki so prelomili palico nad slovensko mladino in njeno bodočnostjo, češ da je surova in podivjana, samo pijančevanju in razuzdanosti vdana. Takšna splošna obsodba je nestvarna in krivična. Je pa tudi resnica, da je med našo mladino preveč lahkomišelnosti, posurovelosti, pijančevanja in uživanja željnosti.

Ob gotovih prilikah, zlasti o večjih praznikih, ko se mladi svet sprosti vsakdanjih spon ter se s posebno neoviranostjo vda temu, kamor ga vleče srce in nagon, butnejo s posebno silo na dan slabe lastnosti in navade mladih ljudi. Dogodijo se takšni primeri barbarske posurovelosti in brezumne podivjanosti, da se starejši ljudje zgrozejo nad njimi ter zaskrbljeni sprašujejo: »Kaj bo iz take mladine?« In časniki povzamejo taka vprašanja ter z njimi v zvezi objavljajo — vsak po svoji strankarski opredeljenosti — svoje sodbe in nasvete. O letošnjih velikonočnih praznikih, ko je bilo zopet mnogo takšnih obžalovanj vrednih primerov, je bila izgovorjena ali objavljena o tej zadevi marsikatera beseda, ki je bila resnična, pa še več besed, ki so bile napačne in krivične.

Med te spada tista podsmehljiva rečenica o »našem katoliškem narodu«, ki jo naši laživosvobodomislec in naprednjaki tako radi v svojem znanem cinizmu izgovarjajo. S tem hočejo udariti katoliško vero, češ da ni došla svoji kulturni nalogi med našim ljudstvom. Mariborski »Večernik« je nedavno navrstveno stanje med našim ljudstvom takole orisal: »Le ozrimo se naokoli, pa bomo z

grozo spoznali, kako malo resnične, duhovne morale, kako malo idealov in kako malo smisla za višje dobrine je v našem ljudstvu! Kakor je malo čuta do sočloveka, tako ga je malo ali še manj do naroda in vsega drugega. Povsod je sama surova materialnost, povezana s primitivnim egoizmom, ki je pripravljen izdati vse za najmanjšo stvarno korist. Če kdo misli, da je bolj vsaj v verskem oziru, se kruto moti. Ti naši ljudje so kristjani samo po zunanjih znakih, njihova notranjost pa je poganska. V kolikor se vklanajo verskim zahtevam, ne delajo tega iz zavesti dobrote, ki jo terja vera, ampak kvečjemu iz strahu pred pogubljenjem.« Taka črnogleda sodba in obsodba našega ljudstva je nestvarno pretiravanje in krivično poniževanje slovenskega naroda. So res takšni tipi (ljudje) med ljudstvom, kakor so tukaj orisani, toda ti primeri so izjema, ne pa pravilo. Takle naprednjaški »letalec«, ki je svoje duševno blago odvrigel v uredništvo »Večernika«, gleda iz neke nedosegljive višine z gotovim prezirom na naše ljudstvo ter ga ponižuje pred svetom. Če bi vsi slovenski ljudje res bili takšni trdočni materialisti in sebičneži, ki so pripravljani za najmanjšo stvarno korist izdati vse, kako bi mogli ti ljudje na majhnem ozemlju, ležečem med velikimi kulturnimi narodi in izpostavljenem mednarodnim vplivom in nevarnostim, ohraniti svojo zemljo in obraniti svojo narodnost?!

Naše ljudstvo ni takšno, kakor ga opisuje svobodoumno razumnštvo, in naša mladina ni slaba v celoti. Radi pa priznavamo, da je med njo mnogo primerov surove sebičnosti, pijančevanja in razuzdanosti. Vzrok za to je njena nevzgojenost. In prav v tem oziru moramo poudariti, da katoliško Cerkev in njene zastopnike med našim ljudstvom ne zadene nobena krivda. Slovenski duhovnik je med našim ljudstvom prvi in najboljši vzgojni činitelj. Če njega ne bi bilo in če on ne bi vršil svoje velike krščanske in narodne naloge med ljudstvom, bi slovenski ljudje res bili takšni, kakor jih obsojajo slovenski liberalci. Slovenski duhovščini pa se delajo pri njenem delu največje ovire. Prva zapreka so nekrščanske družine. Kako naj vzidejo res krščansko verujoči in delujoči mladi ljudje iz družin, v katerih vlada samo krščanstvo zunanjih oblik brez notranje navrstvene vsebi-

ne, čestokrat popolno poganstvo z vso ostrino sovraštva proti životvornemu krščanstvu? Druga velika ovira so šole. Naša šola je ustanova starega liberalizma, v kateri je verouk samo učni predmet, ni pa obenem prvo in vse obsegajoče vzgojno načelo. Pravi krščanski značaji bodo iz naših šol izšli takrat, ko jih bodo v pravem krščanstvu resnice in ljubezni vzgojevali ne samo katehetje, marveč z njimi tudi učitelji, in sicer z besedo in zgledom.

Največja ovira, ki je stavljena na pot prave krščanske vzgoje mladine, pa je slaba knjiga, nekrščanski list in nekrščansko društvo. JNS podeželsko glasilo »Domovina« je v posebnem članku, v katerem »rešuje« mladino (28. marca), med drugim tole zapisalo: »Vso dobo našega življenja v zedinjeni Jugoslaviji ni slišala naša mladina mnogo vzgojnega, kar bi jo navajalo k resnemu razmišljanju.« Mi dostavljamo: in tudi ni čitala mnogo vzgojnega, kar bi jo navajalo k resnemu razmišljanju. In prav v tem pogledu bi se morala »Domovina« skesano potrkati na svoje prsi z izpovedjo: »Moja krivda, moja največja krivda!« Kaj je vsebina »Domovinskih« romanov in povesti? Poleg ljubezenskih zadev dvomljive vrednosti same zločinske zadevščine. Mar vplivajo zločinski tipi, ki jih opisuje »Domovina« po tujerodnih vzorcih, vzgojno na mladino ter jo nagibajo k resnemu razmišljanju?! Kar se tiče društev, priporoča »Domovina« kot najboljšo vzgojno društvo za mladino Sokola ter poudarja, da mladini, ki se izogiblje Sokola in sorodnih društev, preostaje edina pot v gostilno k vinu in žganju. K temu na kratko pripominjamo (prišel bo čas, ko bomo mogli podrobneje in jasneje govoriti), da je Sokol po izpovedi svojih slovenskih voditeljev pristaš »svobodoumne vzgojne morale«. Rešitev poedincev in naroda pa je po prepričanju našega katoliškega ljudstva v izvajanju načel krščanske morale. Kar pa se tiče pohajanja v gostilne »k vinu in žganju«, bi pripomnili, da JNS društva niso vpejla obvezne abstinence od alkoholnih pijač ter ne prepovedujejo svojim članom obiska gostilen. Proti zlu alkoholizma, razuzdanosti in surovosti je edina rešitev dosledna vzgoja v duhu krščanske vere za krščansko življenje, za življenje resnice, dobrote in ljubezni. Nevzgojena mladina pa je velika nesreča za narod.

Pomen mednarodnih trgovskih zbornic

Kratek pregled organizacije trgovcev

Trgovstvo je organizirano že od nekdaj v zapovedanih združenjih ali gremijih. Ta temeljna organizacija je navadno razdeljena po okrajih. Združenja imajo še prostovoljno Zvezo trgovskih združenj za Slovenijo s sedežem v Ljubljani in za vso državo pa v Beogradu.

Nadzorno oblast nad omenjenima organizacijama in nad trgovstvom sploh tvori Trgovska zbornica z odsekom za obrt in industrijo s sedežem v Ljubljani za Slovenijo. Namen in cilj trgovske zbornice je: proučevati koristi in zahteve trgovstva, obrtništva in industrije, jih podpirati z lastnimi predlogi in jih pošiljati ter zastopati na pristojnem vladnem mestu. Trgovska zbornica nadzira nadaljevalne šole, izdaja obrtne liste itd. Člani trgovske zbornice se volijo po gotovih predpisih za določeno dobo. Članstvo izvoli iz svoje sredine predsednika.

Trgovska zbornica je ena najvažnejših organizacij, ker ureja razmerje in zaslužek v državi najpremožnejšega trgovskega stanu z vlado. Sklepi Trgovske zbornice glede notranjega razvoja trgovstva in kar zadeva naslonitev ali celo združitve z trgovanjem so-

sednih držav, je največjega pomena za blagovno in premoženjsko stanje vsake države.

Združitev mednarodnih trgovskih zbornic

Letos, ko ogroža vojna vihra Evropo v vsakem oziru, smo doživeli, hvala Bogu, združitve jugoslovanske Trgovske zbornice z bolgarsko 25. februarja v Sofiji in 16. marca spojitev jugoslovanske Trgovske zbornice z romunsko v Beogradu. Obeh važnih slovesnosti so se udeležili poleg trgovinskih in drugih ministrov številna odposlanstva odločilnih gospodarstvenikov.

Dasi je Jugoslavija v najtrdnjših prijateljskih odnosajih z Bolgarijo in v zavezniških z Romunijo, je združitev omenjenih Trgovskih zbornic prijateljsko in zavezniško povezanost Jugoslavije do obeh sosednih držav poglobila in utrdila v najbolj nevarnih časih vojne nesigurnosti.

Vажnost združitve jugoslovanske Trgovske zbornice z bolgarsko

Pri gradnji novega gospodarskega reda v Evropi so se pokrajinski sporazumi pojavili kot načelo, ki dobiva čedalje večji pomen. Jugoslavija in Bolgarija, ki sta državi z majhnima gospodarskima področjema, sta nave-

zani pri ohranjanju svojih narodno-gospodarskih zajednic na to, da iščeta izhod iz tega v pokrajinskih sporazumih, kateri jima omogočajo razširitev temelja za njuno gospodarsko delavnost. Toda v tej smeri morata razmotriti možnosti vzajemne ureditve svojih gospodarskih odnosov na širši osnovi. Vsekakor obstoje v tem pogledu ugodni upi ne samo za bolgarsko-jugoslovansko sodelovanje na poprišču proizvodnje v tretje države, temveč tudi na poprišču medsebojne izmenjave med Bolgarijo in Jugoslavijo.

Jugoslovansko-bolgarska trgovinska pogodba iz leta 1937. predvideva ustanovitev skupnega mešanega gospodarskega odbora. Ta odbor more v sodelovanju z že ustanovljenimi skupnimi gospodarskimi ustanovami, kakor je bolgarsko-jugoslovanska gospodarska zbornica, dosti pomagati k pripravi za pogodbo v najširšem obsegu in k zagotovitvi skupnega dela za gradnjo lepše gospodarske bodočnosti obeh bratskih držav.

Jugoslavija in Bolgarija sta se dolžni podpirati posebno sedaj, da bosta laže preživeli vojno, ki besni v Evropi. Namenu medsebojne podpore z izmenjavanjem gospodarskih dobrin bi naj služila spojitev obeh trgovskih zbornic.

Tako kmetijstvo kakor industrija se razvijata danes v Jugoslaviji in Bolgariji v različnih smereh. V tem razvoju pa so skrite še neznane možnosti za gospodarsko sodelovanje, katere bosta odkrivali skupni trgovski zbornici.

Jugoslovanska in bolgarska industrija sta že stavili druga drugi predloge v tem smislu, da bi Bolgarija pridelovala bombaž za Jugoslavijo, Jugoslavija pa bi pridobivala bakreno rudo za Bolgarijo.

Dejstvo je, da je spojitev jugoslovanske in bolgarske trgovske zbornice že zajela gospodarske delavce obeh držav in je globoko proknila v najširše ljudske plasti tako v Bolgariji kakor v Jugoslaviji.

Trgovska spojitev naše države z Romunijo

Po romunskih podatkih se je od leta 1935., ko je vrednost romunskega izvoza v Jugoslavijo znašala 180.460.000 lejev, zvišala na 431.820.000 lejev v letu 1939. Romunski uvoz iz Jugoslavije se je v istem času dvignil od 45.328.000 na 233.366.000 lejev. Od jugoslovanskega uvoza odpadeta na Romunijo samo 2%, od izvoza pa komaj 1%. Jasno je, da ne moremo biti zadovoljni s tako majhno zunanjo trgovino z našo sosedo. V interesu obeh držav je, da se medsebojna izmenjava blaga zviša, posebno še, ker obstojajo za to številni predpogoji, narava je bogato obdarovala tako Romunijo kakor Jugoslavijo. Obe državi razpolagata s številnimi surovinami in drugimi proizvodi za izvoz. Med obema državama obstojajo dobre prometne zveze po železnicah in rekah. To so najboljši pogoji za širše sodelovanje na gospodarskem polju. Razlog, da se gospodarsko sodelovanje z Romunijo doslej ni dovolj razvilo, je v tem, da se doslej nismo dovolj med seboj spoznali. Gospodarski krogi obeh držav so slabo obveščeni o medsebojnih poslovnih možnostih. Ne vežejo jih zadostne trgovske zveze, ki obstojajo z drugimi narodi. Naši gospodarstveniki le neradi zapuščajo stare zveze in iščejo nova tržišča. Jugoslovansko-romunska trgovinska zbornica mora to nadomestiti ter dati večji polet gospodarskim zvezam naših poslovnih ljudi. Otvoritev romunsko-jugoslovanske gospodarske zbornice prihaja o pravem času. Sodelovanje se mora razviti tudi v smeri skupne prodaje na inozemskih tržiščih, tako da bi se izključila medsebojna konkurenca, ki nam ne more koristiti. Nazadnje bo zanimivo proučiti pogoje, pod katerimi bi se dalo skupno kupovati v inozemstvu ono blago, ki ga Romunija in mi uvažamo.

*

Jugoslavija, Bolgarija in Romunija so poljedelske države, ki pa imajo poleg obilice po-

ljedelskih proizvodov tudi mnogo surovin za izvažanje. Ako bo omenjena spojitev trgovskih zbornic rodila zaželjeni uspeh, ne bo imelo od izmenjave in prodaje preobilice raz-

nih dobrin dobiček samo trgovstvo, ampak v veliki meri tudi kmet, ki tvori najmočnejšo podlago trgovsko povezanih treh glavnih balkanskih držav.

Država prevzela 160 km banovinskih cest na Štajerskem

Država je prevzela v svojo oskrbo 160 km banovinskih cest na Štajerskem. Gre za prevzem važnih cestnih zvez: Maribor-Marenberg-Dravograd-Prevalje-Holmec-drž. meja. Druga pa je: Maribor-Št. Lenart-Sv. Benedikt-G. Radgona-Radenci-Petanjski most-Tišina-Mur. Sobota-Mačkovci-drž. meja.

Z omenjenima dolgima cestnima zvezama so prešle v roke državne oskrbe vse razne preureditve in preložitve, katere so že bile v delu, ali pa so bile nameravane v bližnji bodočnosti.

Največja dela so se vršila na cesti Maribor-madžarska meja med Sv. Lenartom in Sv. Benediktom. Tukaj se gradi čisto nova cesta, ki bo skrajšala dosedanjo 15 km dolgo cesto preko Sv. Trojice in Trotkove za dobro polo-

vico z malim vzponom pri dosedanji hribovitosti. Ta cestna zveza bo letos delno gotova. Drugo večje delo na tej cesti so začeli pred dvema letoma v Zamarkovi, kjer bi se naj preložil pol kilometra dolg kos ceste skozi Črni les.

Na cesti Maribor-Dravograd-nemška meja so bile v načrtu velike preložitve. Pred štiri leti so bili že izgotovljeni načrti za preložitve ceste Maribor-Kamnica-Bresternica k Dravi, s čemer bi odpadli sedanji nevarni ovinki in vzponi ter bi obenem dobilo mesto kar naravnost dohod na Mariborski otok. Mariborski okrajni cestni odbor je vsako leto vstavljal v sklad za izvršitev te preložitve 300.000 dinarjev ter bi se bilo dalo delo v doglednem času izvršiti, četudi je bilo preračunano na tri milijone dinarjev.

Po Jugoslaviji

O volitvah se dosti ugiblje med ljudmi in piše po časnikih. Kar se tiče volitev v narodno skupščino, prevladuje mnenje, da čas za nje še ni dozorel. Hrvatski listi izražajo mnenje, da je tega v veliki meri kriva strankarska razcepljenost med Srbi, med katerimi se je baje začelo pojavljati že 18 strank. Dokler ne pride do notranje ureditve strankarsko-političnih razmer med Srbi, ni misliti na volitve, ki zahtevajo enotno gledanje volilcev na notranjo državno preureditev. Kot najbolj pereče smatrajo Hrvati volitve v Hrvatski sabor. »Dokler ne bo Hrvatskega sabora,« piše »Hrvatski dnevnik«, »bo hrvatska javnost hladno sprejemala vse odloke, pa tudi one, s katerimi se izvaja sporazum od 26. avgusta 1939.« V javnosti pa se dosti splošno smatra, da bi bile najlažje izvedljive občinske volitve. V zvezi s tem se poroča, da misli vlada na preureditev občinskega zakona.

Zdravniško vprašanje je postalo pereče. Ne gre toliko za pomanjkanje zdravnikov, marveč predvsem za to, da podeželje nima dovolj zdravnikov, ker večina zdravnikov sili v mesta, in sicer v večja mesta. Posledica tega

je, da ostane podeželsko ljudstvo v zdravstvenem oziru zanemarjeno. To pa je v veliko škodo telesni sili in odpornosti naroda in države. Zato se v vseh modernih državah posveča velika skrb politiki narodnega zdravja. Banovina Hrvatska je že tudi začela s potrebnimi preosnovami. Kakor v Sloveniji, dr. vijo tudi na Hrvatskem zdravniki v večja mesta. Tako ima Zagreb z 250.000 prebivalcev 635 zdravnikov, vse vasi z dvema milijonom prebivalcev pa samo 359 zdravnikov. Po zagrebških bolnišnicah je v raznih oddelkih vs. polno primarijev in specialistov, mnoge provincijske bolnišnice pa nimajo niti najpotrebnejših specialistov. Ne more se torej reči, da bi bilo zdravilstvo v službi naroda, zlasti kmečkega ljudstva. Radi tega je preosnova v tem oziru nujno potrebna. Banovina je že izdala nekaj odredb; druge pa se pripravljajo, med njimi tudi uredba o »Obvezni službi zdravnikov v vasi«.

Nepismenost pobijajo z veliko vnemo. Me hrvatskim ljudstvom je doslej bilo veliko nepismenosti, ki ni v čast nobenemu narodu. Za

»Črna vdova«, ki se je vse boji... V Ameriki pravijo neki vrsti strupenih pajkov »Črna vdova«. Je to najbolj strupena žuželka, kar jih pozna naš svet. Ugriz »Črne vdove« spravi človeka v teku treh ur pod zemljo. Protistrup še niso utegnili iznajti. — Osebeje londonskega živalskega vrta, kjer imajo v stekleni kletki takšnega pajka, je bolj v strahu pred »Črno vdovo«, kakor pred še bolj krvoločnimi zvermi. — Strežnik, ki skrbi za tega člana živalskega vrta, se mora posebno paziti pred njim. Ukazano mu je, odkar se je začela sedanja vojna, da mora pajka takoj umoriti, čim bi prišlo do zračnega napada na mesto. Lahko bi se namreč primerilo, da bi »Črna vdova« ušla, se zaredila

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

14

Mlatilnica je naglo žrla snopje. Računal je, da bo do večera odrdralo proti Odesi osem velikih avtomobilov, če se ne bo kaj zgodilo, kar bi ustavilo rdečega orjaka.

Sicer pa so na njihah nepregledne vrste križev. Četudi bo mlatilnica nemoteno delala do večera, bo kvečjemu s treh postati zmanjkalo snopja.

In ostali križi? Ah, ostali... Plamen jih bo uničil. Vsi bodo zgoreli.

Preteklo noč so njegovi zaupniki hodili po sosednjih vaseh in ljudem sporočili, da morajo križe na vseh njihah zažgati, ko bodo zagledali plamen v bližini Balte.

V svoji domišljiji je že videl, kako se križi drug za drugim užigajo in sporočajo sosednjim vasem, da je Balta izpolnila svojo obljubo in je sedaj na njih vrsta, da jo posnemajo. Od sosednjih vasi je že zjutraj dobil poročila, da so ljudje pripravljani in bodo storili, kar on želi. Tako se bo zvečer vsa okolica kopala v morju plamenov...

9.

Sonce je že precej poševo osvetljevalo ravnico. Boljševik, ki je nadziral delo lokomobila, je pogledal na uro. Ker je bil čas odmora, je za eno uro ustavil stroj. Po enournem odmoru se bo mlačva nadaljevala vse do teme.

Sikanje lokomobila in zamolko godenje je utihnilo in nad ravnino je zavladala tišina. Po zraku so še nekaj časa poletavali kosci slame, a sčasom so tudi ti popadali na tla.

Fedor je zavezal zadnjo vrečo, stresel s sebe prah ter si z obraza obrisal umazani pot. Nato se je obrnil k Nataši in se ji nasmehnil.

Deklica si je odzvala robec, ki ji je varoval lasce. Nato je tudi ona otresla prah, ki je pokrival njeno obleko.

Fedor se ji je približal in ji zašepetal:

»Preveč truda za te pse!«

»Da, preveč!« je prikimala Nataša. »A kaj hočemo? Moramo garati, če hočemo živeti.«

Kmetje in kmetice so se nekoliko odmaknili od lokomobile in mlatilnice. Zbrali so se v skupinah. Nekateri so ostali sami. Vsak si je poiskal na dvorišču kak miren kotiček, kjer bi si mogel nekoliko odpočiti. Kako skromno južno je malokdo imel s seboj. Mnogi še obeda niso imeli. Pa zaupali so v Karino. Prejšnja leta je v odmorih prišla mednje in jim je postregla s kruhom in slanino. Tudi sedaj so jo pričakovali.